

Kaunokirjallisuuden genret (luvut 42–47)

42. Genret kaunokirjallisuudessa

- Kirjallisuuden genre tarkoittaa kirjallisuuden lajityyppejä.
- Saman genren kirjoja yhdistävät genrelle tyypilliset piirteet.
- Usein teoksissa yhdistyy monien eri genrejen piirteitä.
- Yleisimmät genret:
 - tieteiskirjallisuus eli scifi
 - fantasiakirjallisuus
 - rakkauskirjallisuus
 - rikoskirjallisuus
 - kauhukirjallisuus
- Genrekirjallisuus kertoo myös todellisen maailman ilmiöistä.

43. Tieteiskirjallisuus

Tieteiskirjallisuus eli **scifi** kertoo kuvitteellisista tulevaisuuden maailmoista ja teknologioista.

Tyypillisiä tapahtumapaikkoja

- Avaruus: avaruusalukset, muut planeetat ja galaksit.
- Tulevaisuuden maapallo

Tyypillisiä aiheita

- Robotit
- Teknologian ja tieteen kehitys
- Avaruusmatkat ja avaruuden asukkaat
- Maailma katastrofin jälkeen
- **Dystopia**: uhkaava, negatiivinen kuva tulevaisuuden yhteiskunnasta
- **Utopia**: ihanteellinen kuva tulevaisuuden yhteiskunnasta
- Ajankohtaiset ongelmat, esim. ilmastonmuutos ja tekoälyn kehitys

Tyypillisiä hahmoja

- Rohkea ja älykäs sankari: taistelee vierasta valloittajaa vastaan tai pelastaa maapallon
- Kyseenalaistaja: kapinoi vallanpitäjiä vastaan

Alalajeja

- **Kova scifi**: tieteellisesti uskottavat tapahtumat
- **Avaruusooppera**: seikkailullinen scifi, usein rakkaustarina sivujuonena
- **Dystopia**: tulevaisuuden uhkakuvat

Esimerkkejä teoksista

- Douglas Adams: *Linnunradan käsikirja liftareille*
- Suzanne Collins: *Nälkäpeli*
- Veronica Roth: *Outolintu*

44. Fantasiakirjallisuus

Fantasiakirjallisuus kertoo kuvitteellisista fantasiamaailmoista ja ylikuonnollisista tapahtumista.

Tyypillisiä tapahtumapaikkoja

- Keskiaikaa muistuttavat maailmat, taikamaailmat
- Meidän maailmaamme muistuttavat maailmat, joissa on fantasiaolentoja ja taikuutta.

Fantasiakirjoissa on usein paljon kuvausta, koska fantasiamaailma on usein lukijalle entuudestaan tuntematon.

Tyypillisiä aiheita

- Hyvän ja pahan taistelu
- Maailman pelastaminen
- Ylikuonnolliset, maagiset tapahtumat

Tyypillisiä hahmoja

- Sankari, joka pelastaa maailman uhkaavalta pahalta
- Myyttiset hahmot, kuten velhot ja noidat
- Ylikuonnolliset olennot ja taruolennot, kuten lohikäärmeet, haltijat ja keijut

Alalajeja

- **Korkea fantasia:** hahmot elävät täysin kuvitteellisessa fantasiamaailmassa
- **Kahden maailman fantasia:** hahmot siirtyvät realistisen ja kuvitteellisen maailman välillä porttien kautta
- **Matala fantasia:** hahmot elävät realistisessa maailmassa, mutta heillä on ylikuonnollisia kykyjä

Esimerkkejä teoksista

- J. K. Rowling: Harry Potter -sarja
- J. R. R. Tolkien: Taru sormusten herrasta -sarja
- George R. R. Martin: Tulen ja jään laulu -sarja
- C. S. Lewis: Narnia-sarja

45. Rakkauskirjallisuus

Rakkauskirjallisuus kertoo rakkaudesta ja ihmissuhteista. Rakkauskirjallisuudessa kuvataan paljon tunteita.

Tyypillisiä tapahtumapaikkoja

- Kaupungit ja kylät, joissa henkilöt asuvat ja tapaavat
- Historiallinen aika ja paikka

Tyypillisiä aiheita

- Romanttisen suhteen kehittyminen
- Rakkauden etsiminen ja löytäminen
- Esteiden voittaminen rakkauden vuoksi

Tyypillisiä hahmoja

- Päähenkilö, joka on epävarma tunteistaan ja näkee itsensä arkipäiväisenä
 - On kuitenkin häneen ihastuneen henkilön näkökulmasta lumoava
- Sivuhenkilö, ihanteellinen kumppani
- Vääräksi osoittautuva kumppaniehdokas
- Uskollinen tai petollinen ystävä
- Samaan henkilöön ihastunut kilpakosija

Alalajeja

- **Pararomantiikka:** rakkauskirjallisuutta, jossa on fantasiakirjallisuuden piirteitä
- **Chick lit:** päähenkilö tavoittelee rakkautta ja menestystä työuralla
- **Historiallinen rakkausromaani:** sijoittuu menneeseen aikaan ja yhteiskuntaan
 - Klassiset historialliset rakkausromaanit on kirjoitettu aiemmilla vuosisadoilla. Esimerkiksi Jane Austenin romaanit ovat tällaisia klassikkoja.

Esimerkkejä teoksista

- John Green: Tähtiin kirjoitettu virhe
- Jane Austen: Järki ja tunteet
- Stephenie Meyer: Twilight-sarja
- Sophie Kinsella: Himoshoppaaja-sarja

46. Rikoskirjallisuus

Rikoskirjallisuus kertoo rikoksista ja niiden ratkaisemisesta. Yleisin rikos on murha.

Tyypillisiä tapahtumapaikkoja

- Poliisilaitokset
- Kaupungit
- Rikosten tapahtumapaikat

Tyypillisiä aiheita

- Murhat ja niiden selvittäminen
- Erilaisten rikosten tutkiminen
- Rikollisliigojen toiminnan tutkiminen

Tyypillisiä hahmoja

- Älykäs etsivä
- Poliisi
- Rikoksen uhri
- Rikollinen
- Tavallinen ihminen, joka päätyy ratkomaan rikosta

Alalajeja

- **Poliisiromaani:** kuvaa realistisesti poliisin työtä ja yksityiselämää
- **Trilleri:** paljon jännitystä ja toimintaa
- **Kovaksi keitetty dekkari:** etsivä ratkoo rikoksia kaupunkimiljöössä ja eksyy usein itsekin lain väärälle puolelle
- **Arvoitusdekkari:** etsivä selvittää murhan päättelemällä

Esimerkkejä teoksista

- Agatha Christie: Neiti Marple ja Hercule Poirot -sarjat
- Arthur Conan Doyle: Sherlock Holmes
- Salla Simukka: Lumikki-sarja

47. Kauhukirjallisuus

Kauhukirjallisuus tutkii ihmisen pahuutta ja pelkoja ja pyrkii herättämään pelon tunteita. Kauhukirjallisuudessa on usein kaikkitietävä kertoja, joka kuvaa pelkäävän henkilön kokemuksia ja kauhun aiheuttajia tarkasti.

Tyypillisiä tapahtumapaikkoja

- Arkiset paikat, joissa tapahtuu pelottavia asioita
- Syrjäiset ja hylätyt paikat

Tyypillisiä aiheita

- Tutun ja turvallisen muuttuminen oudoksi ja selittämättömäksi
- Pelottavat yliluonnolliset tapahtumat, joita vastaan päähenkilö taistelee

Tyypillisiä hahmoja

- Murhaajat
- Yliluonnolliset hahmot: vampyyrit, riivaajat, aaveet ja zombit
- Kauhua kokeva päähenkilö

Alalajeja

- **Nykykauhu:** miljöönä mikä tahansa arkinen paikka
- **Goottilainen kauhu:** tapahtumat sijoittuvat historialliseen ympäristöön
- **Psykologinen kauhu:** keskittyy ihmismielen pelkoihin ja mielen horjumiseen

Esimerkkejä teoksista

- Stephen King: Carrie ja Uinu, uinu lemmikkini
- Bram Stoker: Dracula
- Mary Shelley: Frankenstein